

NÕUKOGU SOOVITUS,**13. juuli 2018,****milles käsitletakse Ungari 2018. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ungari 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta**

(2018/C 320/16)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Ungarit ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 2018. aasta aruanne Ungari kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Ungari edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovitude ⁽²⁾ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelemeetmeid ja Ungari edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Ungari esitas 30. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ⁽³⁾ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁽¹⁾ EÜTL 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Ungari suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. Valitsuse 2018. aasta lähenemisprogrammi kohaselt halveneb valitsemissektori eelarvepuudujääk 2 %-lt 2017. aastal 2,4 %-le 2018. aastal ning seejärel hakkab see järk-järgult paranema ja jõuab 2022. aastaks 0,5 %-le SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on struktuurne puudujääk 1,5 % SKPst, on kavas saavutada 2020. aastaks. Ümberarvutatud struktuurset eelarvepositsioonist ⁽¹⁾ ilmneb, et keskpika perioodi eelarve-eesmärk saavutatakse 2022. aastaks. Lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult vähenema ja langema 2022. aasta lõpuks veidi alla 60 %. Eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on optimistlik ja see kujutab endast märkimisväärset ohtu eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamisele.
- (6) 2018. aasta lähenemisprogramm osutab, et julgeolekuga seotud meetmetel oli 2017. aastal märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmi esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni hinnangul ulatusid julgeolekuga seotud meetmete tõttu moodustasid lubatud lisakulud 2017. aastal 0,17 % SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted võimaldavad nende lisakuludega arvestada, sest suur terrorioht on erakorraline sündmus, selle mõju Ungari riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubataks ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Seejärel on nõutavat kohandust keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2017. aastaks vähendatud, et neid täiendavaid kulusid arvesse võtta.
- (7) Nõukogu esitas 12. juulil 2016 Ungarile soovitus saavutada keskpika perioodi eelarve-eesmärgini jõudmiseks 2017. aastal iga-aastane eelarvekohandus 0,6 % SKPst, v.a juhul, kui keskpika perioodi eelarve-eesmärgini jõutakse väiksema jõupingutusega. 2017. aasta arvandmete põhjal selgus, et Ungari on keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast märkimisväärset kõrvale kaldunud. Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikega 4 ja määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 10 lõikega 2 saatis komisjon 23. mail 2018 Ungarile hoiatuse selle kohta, et 2017. aastal täheldati märgatavat kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Pärast seda võttis nõukogu 22. juunil 2018 vastu uue soovitus, ⁽²⁾ milles kinnitati, et Ungari peab võtma vajalikud meetmed tagamaks, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ⁽³⁾ ei ületa 2018. aastal 2,8 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 1 % SKPst. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht soovitatud kohandamise tasemest kõrvale kalduda.
- (8) Võttes arvesse, et Ungari prognoositav valitsemissektori võla suhe SKPsse on 60 % ja prognoositav SKP lõhe on 2,3 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 3,9 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,75 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames ühiselt kokku lepitud eelarvekohanduste nõuete maatriksist. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2019. aastal kaldutakse sellest nõudest märkimisväärset kõrvale. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et võttes arvesse tugevasti halvenevat eelarveväljavaadet, on stabiilsuse ja kasvu pakti sätete täitmiseks vaja alates 2018. aastast võtta märkimisväärsed lisameetmed, kooskõlas Ungarile saadetud 22. juuni 2018. aasta soovitusel korrigeerida täheldatud märkimisväärset kõrvalekallet keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast.
- (9) Üldine tööhõive määr on märgatavalt tõusnud ja soodsas suunas arenev majandus annab võimaluse eeskätt töötute uuesti tööturule integreerimiseks. Sooline tööhõivelõhe on suur, eelkõige 25–39aastaste seas, mis on osaliselt seletatav kvaliteetsete lapsehoiuteenuste piiratud pakkumisega. Alla kolmeaastaste laste lapsehoius osalemise määr jääb tublisti alla Barcelona eesmärgile ja liidu keskmisele. Ehkki ühiskondliku töö programm on jätkuvalt peamine aktiivne tööturumeede, on selles osalejate arv tunduvalt vähenenud, mis kujutab endast positiivset suundumust. Programm ei ole siiski piisavalt hästi suunatud ja selle tulemuslikkus osalejate avatud tööturule taasintegreerimises on tööturu olukorda arvestades endiselt piiratud. Oskuste täiendamisele ja ümberõppele keskendunud aktiivset tööturupoliitikat ei ole piisavalt arendatud.
- (10) Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste osakaal vähenes 2016. aastal 26,3 %ni, kuid on endiselt üle liidu keskmise. Lapsed puutuvad vaesusega üldiselt rohkem kokku kui muud vanuserühmad. Miinimumsissetulekutoetuste tase üheliikmelistes leibkondades on alla 50 % vaesuspäästest ehk üks ELi madalaimaid. Töötushüvitised

⁽¹⁾ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud meetodika kohaselt.

⁽²⁾ Nõukogu 22. juuni 2018. aasta soovitus, mis esitatakse eesmärgiga korrigeerida Ungaris oluline kõrvalekalle keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast (ELT C 223, 27.6.2018, lk 1).

⁽³⁾ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

on valdavalt ebapiisavad – nende maksimaalne kestus on kolm kuud, mis on ELi lühim ja moodustab vaid ligikaudu veerandi keskmisest ajast, mida töötajad töökoha leidmiseks vajavad. Peale selle on maksete tase üks ELi madalamaid.

- (11) Ungari sotsiaaldialoogi struktuure ja protsesse ei ole piisavalt arendatud ning need ei võimalda sotsiaalpartnerite sisukat kaasamist poliitika kujundamisse ja elluviimisse. Puudujäägid sidusrühmade kaasamises ja vähene läbipaistvus mõjutavad poliitikakujundamise tõendusbaasi ja kvaliteeti, tekitades investorites ebakindlust ja aeglustades lähenemist.
- (12) Maksusüsteemi parandamiseks on võetud meetmeid, kuid siiski esineb veel mõningaid probleeme. Tööjõu maksukiil küll väheneb, eelkõige teatavates väikese sissetulekuga rühmades, kuid on võrdluses liiduga endiselt suur. Jätkuvalt on puuduseks maksusüsteemi üldine keerukus koos moonutatavate sektoripõhiste maksude püsimisega. Ettevõtjatevaheliste konkurentsimoonutuste tõkestamiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks on oluline võtta meetmeid maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu. Maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate liikmesriikidevahelise ülekanduva mõju tõttu tuleb liidu õigusaktide täiendamiseks kooskõlastada liikmesriikide poliitikameetmeid. Ungaris on suhteliselt suur kapitali sissevool ja väljavool eriotstarbeliste üksuste kaudu, mis ei ole reaalmajandusega seotud. Kuna Ungaris asuvate ettevõtete poolt välismaale (s.o liidu residentidelt kolmandate riikide residentidele) makstavatelt dividendidelt, intressidelt ja litsentsitasudelt makse kinni ei peeta, võib see viia olukorrani, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui neid ei maksustata ka vastuvõtvas jurisdiktsioonis. Komisjon võtab arvesse Ungari teadlikkust sellest, et välismaale tehtavad maksed võivad väärkasutamise korral tuua kaasa agressiivse maksuplaneerimise. Hiljutistele arvamuste vahetusele tuginedes jätkab komisjon konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu.
- (13) Regulatiivsed tõkked teenustesektoris, eriti jaemüügis, kahjustavad selle sektori toimimist ning pärsivad vahendite tõhusat ümberjaotamist, tootlikkust ja innovatsiooni. Jätkuvalt püsib suundumus jätta teatavad teenused spetsiaalselt selleks otstarbeks asutatud riigiettevõtete hooleks, mis kahjustab avatud konkurentsi. Samuti on probleemiks õigusraamistiku prognoosimatus, eriti jaemüügisektoris, mida käsitlevaid õigusnorme on viimastel aastatel sageli muudetud. Kuna õigusaktide ettepanekutes arvestatakse sageli käibe või kaubanduspinna suurusega, mõjutavad need peamiselt välismaiseid jaemüügiketete. See suurendab ettevõtjate ebakindlust ja võib pärssida investeerimist. Vaja on stabiilset ja konkurentsi soodustavat õiguskeskkonda. Kutsealad reguleerivad õigusnormid on Ungaris jätkuvalt piiravad, eelkõige oluliste kutsealade, nagu raamatupidamise ja õigusteenuste puhul.
- (14) Korruptsiooni ennetamine ja korruptsioonijuhtumites vastutusele võtmine valmistavad jätkuvalt muret. Mitme näitaja kohaselt on Ungari korruptsioonitase viimastel aastatel tõusnud ja korruptsiooniriskid võivad kahjustada riigi kasvupotentsiaali. Prokuratuuri toimimine on korruptsiooni ja rahapesu vastases võitluses väga tähtis ning ehkki pisikorruptsiooni vastu võitlemise meetmeid on rakendatud teatava eduga, ei keskenduta piisavalt uurimiste algatamisele kõrgetasemeliste juhtumite puhul. Korruptsioonivastaseid meetmeid takistavad ka piiratud läbipaistvus ja teabe juurdepääsu piirangud. Märkimisväärseid edusamme on tehtud riigihangete valdkonnas, kuid hankemenetluste läbipaistvus ja konkurentsi on võimalik veelgi suurendada. Seda on võimalik saavutada muu hulgas seeläbi, et üldsusele tehakse kättesaadavaks e-hangete süsteemist saadud andmed.
- (15) Põhioskuste taseme haridustulemused on tunduvalt allpool liidu keskmist, eelkõige ebasoodsatest sotsiaal-majanduslikest oludest pärit laste puhul. Õpilased suunatakse varakult eri tüüpi koolidesse, mille haridustulemuste ja karjäärivõimaluste vahel on suured käärid. Ebasoodsas olukorras olevad lapsed, sh roma lapsed, on sageli koondunud kutsekeskkoolidesse, mida iseloomustavad põhioskuste madalam tase ja kõrgem väljalangemiste määr. Neist koolidest tulnud õpilastel on keskmisest madalamad palgad. Madala haridustasemega noorte osakaal suurenes keskmiselt 12,4 %ni, olles eriti suur roma laste seas. Need probleemid on eriti pakilised kvaliteetse ja kaasava hariduse seisukohast. Kolmanda taseme hariduse taotlejate kahanev arv ja koolist väljalangenuete suur osakaal piiravad veelgi selle taseme omandanute määra, samal ajal kui nõudlus kvalifitseeritud oskustööjõu järele üha suureneb.
- (16) Vaatamata käimasolevatele jõupingutustele rahvatervise parandamiseks on tervisenäitajad jätkuvalt kehvad ja ebatervisliku elustiiliharjumuste tõttu halvenemas, millel on negatiivne mõju inimkapitalile. Kulutused tervishoiule on väikesed ning koos vahendite ebatõhusa jaotamisega piirab see Ungari tervishoiusüsteemi tõhusust. Koos laialdase omaosalusega tuginemisega kahjustab see õigeaegset juurdepääsu taskukohastele, ennetavatele ja kvaliteetsetele tervishoiu- ja raviteenustele. Samuti takistab tervishoiuteenuste juurdepääsu tervishoiutöötajate

nappus, ehkki hiljutised palgatõusud on seda probleemi leevendanud. Käimasolevate reformipüüdluste eesmärk on piirata haiglaraviteenuste liigkasutust, mille peamine põhjus on selles, et esmatasandi tervishoiuteenuse osutajad ei ole piisavalt pädevad teenusele juurdepääsu hindama. Haiglaressursside kasutamise täiendav ratsionaliseerimine koos sihtotstarbeliste investeeringutega esmatasandi tervishoiuteenuste tugevdamiseks aitaks vähendada ebavõrdsust tervishoiuteenuste kättesaadavusel, suurendaks tõhusust ja parandaks tulemuslikult tervisenäitajaid.

- (17) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Ungari majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta lähenemisprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Ungarile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Ungari eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (18) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta lähenemisprogrammiga tutvunud ja tema arvamus ⁽¹⁾ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Ungaril võtta 2018.–2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada 2018. aastal nõukogu 22. juuni 2018. aasta soovitude täitmine, et korrigeerida märkimisväärset kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamise kohandamiskavast. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 3,9 %, mis vastab iga-aastasele strukturesele kohandusele 0,75 % SKPst.
2. Jätkata maksusüsteemi lihtsustamist, vähendades eelkõige sektoripõhiseid makse. Parandada otsustusprotsessi kvaliteeti ja läbipaistvust tulemusliku sotsiaaldialoogi ja teiste sidusrühmade kaasamise kaudu ning korrapäraste ja piisavate mõjuhindangute kaudu. Tugevdada korruptsioonivastast raamistikku ja prokuratuuri tööd ning parandada riigihangete läbipaistvust ja konkurentsi, muu hulgas e-hangete süsteemi edasiarendamise kaudu. Tugevdada konkurentsi ja õiguskindlust ning suurendada läbipaistvust teenustesektoris, eriti jaemüügi alal.
3. Võtta kasutusele tööjõureservid, parandades aktiivse tööturupoliitika kvaliteeti. Parandada haridustulemusi ning suurendada ebasoodsas olukorras olevate rühmade (eriti romade) osalust kvaliteetses ja kaasavas tavahariduses. Suurendada sotsiaalabitoetuste ja töötushüvitiste piisavust ja katvust.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.